

Б. А. Атаманенко, Н. Є. Редчиць

Державне космічне агентство України, Київ

ТРАНСПАРЕНТНІСТЬ ТА ЗМІЦНЕННЯ ДОВІРИ В КОСМОСІ

Представлено інформацію стосовно дослідження питання прозорості та зміцнення довіри в космосі; відзначено роботу Групи урядових експертів ООН із заходів прозорості та зміцнення довіри в космосі та результати цієї роботи; визначено основні характеристики заходів прозорості та зміцнення довіри в космічній діяльності; представлені їхні основні категорії і ті заходи, які застосовує Україна при здійсненні нею космічної діяльності. Вказані сучасні міжнародні ініціативи, пов'язані із заходами прозорості та зміцнення довіри в космосі. Запропоновано на розгляд проект Міжнародного кодексу поведінки в космосі, який розроблений Європейським Союзом та обговорюється міжнародною спільнотою з 2008 року.

Космічний простір є дуже важливим ресурсом для людства. 4 жовтня 1957 року ніхто навіть не підозрював, що вже через 50 років космічні технології стануть частиною життя кожної людини: телевізійне мовлення, супутниковий зв'язок, навігація, прогнозування погоди, попередження стихійних лих, телемедицина. Вся ця діяльність вимагає виведення на навколосвітну орбіту все більшої кількості супутників. Вже сьогодні більше тисячі активних супутників знаходиться в космічному просторі, і більше 60 країн світу, державних структур та приватних установ володіють космічними засобами та користуються ними.

Але космічний простір не є нескінченним ресурсом, тому його використання такою великою кількістю учасників вимагає застосування певних заходів безпеки космічної діяльності та забезпечення прозорості й зміцнення довіри в космосі.

Заходи прозорості та зміцнення довіри в космічній діяльності є частиною більш широкого комплексу заходів такого роду. В цілому заходи прозорості та зміцнення довіри представляють собою інструмент, за допомогою якого держави можуть обмінюватись інформацією в цілях формування взаємної довіри і тим самим сприяти припиненню військової конфронтації та зміцненню регіональної і глобальної стабільності. Заходи прозорості та зміцнення довіри у сфері космічної діяльності можуть сприяти підвищенню ступеня безпеки та стабільності повсякденних космічних операцій та сприяти зміцненню взаєморозуміння та дружніх відносин між державами та народами.

© Б. А. АТАМАНЕНКО, Н. Є. РЕДЧИЦЬ, 2013

ІСТОРІЯ ПИТАННЯ

Питання прозорості та зміцнення довіри в космосі на міжнародному рівні досліджується з початку 90-х років. Вже в своїх резолюціях 45/55 В від 4 грудня 1990 року¹ та 48/74 В від 16 грудня 1993 року² Генеральна асамблея Організації Об'єднаних Націй (ООН) підкреслювала необхідність більшої прозорості та підтверджувала важливість заходів зміцнення довіри. Вперше питання заходів прозорості та зміцнення довіри в космічній діяльності на міжнародному експертному рівні було розглянуто у 1993 році. 15 жовтня 1993 року Генеральному секретареві ООН була представлена доповідь урядових експертів, в додатку до якої міститься дослідження про застосування заходів зміцнення довіри в космічному просторі (A/48/305)³.

Наступним кроком з дослідження питання прозорості та зміцнення довіри в космосі стала резолюція Генеральної Асамблеї ООН 65/68⁴ 2010 року, якою була заснована друга Група урядових експертів ООН із заходів прозорості та зміцнення довіри в космосі.

Основною метою роботи цієї Групи було проведення дослідження про заходи прозорості та

¹ <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0569/60/IMG/NR056960.pdf?OpenElement>

² <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N94/010/75/PDF/N9401075.pdf?OpenElement>

³ <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N93/445/76/PDF/N9344576.pdf?OpenElement>

⁴ <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N10/516/64/PDF/N1051664.pdf?OpenElement>

зміцнення довіри, враховуючи сучасні тенденції космічної діяльності. До Групи увійшли експерти від 15 держав-членів ООН, а саме: Бразилії, Великобританії, Італії, Казахстану, Китаю, Нігерії, Південної Африки, Республіки Корея, Російської Федерації, Румунії, Сполучених Штатів Америки, України, Франції, Чилі та Шрі-Ланки. Головуючим групи був призначений експерт від Російської Федерації В. Л. Васильєв (заступник Постійного представника Постійного представництва РФ при ООН та інших міжнародних організаціях в Женеві).

Група урядових експертів провела три засідання: 23—27 липня 2012 року в Нью-Йорку, 1—5 квітня 2013 року в Женеві та 8—12 липня 2013 року знову в Нью-Йорку.

ЗАХОДИ ТРАНСПАРЕНТНОСТІ ТА ЗМІЦНЕННЯ ДОВІРИ, ВИКЛАДЕНІ В ДОПОВІДІ ГРУПИ УРЯДОВИХ ЕКСПЕРТІВ

За результатами трьох зазначених вище засідань Групою урядових експертів ООН із заходів транспарентності та зміцнення довіри в космосі була підготовлена розширена та ґрунтовна доповідь, викладена в документі ООН A/68/189⁵. Зазначена доповідь була представлена Генеральному секретареві ООН, і на сьогодні очікується прийняття відповідної резолюції Генеральної асамблеї ООН.

В доповіді було відзначено, що заходи транспарентності та зміцнення довіри в тій чи іншій формі вже передбачені рядом міжнародних документів, які стосуються космічного простору, зокрема: Договором про принципи діяльності держав щодо дослідження і використання космічного простору, включаючи Місяць та інші небесні тіла (1967); Угодою про порятунок космонавтів, повернення космонавтів і повернення об'єктів, запущених у космічний простір (1968); Конвенцією про міжнародну відповідальність за збитки, заподіяні космічними об'єктами (1972); Конвенцією про реєстрацію об'єктів, що запускаються у космічний простір (1975), Гаазьким кодексом поведінки проти розповсюдження балістичних ракет (2002) та іншими. Цими документами передбачається, серед іншого: інформування в максимально можливому та практично реалізованому ступені Генерального секретаря Організації Об'єднаних Націй, загалу та міжнародної наукової спільноти про характер, хід та результати діяльності в космічному просторі; пред-

ставлення даних про запущені космічні об'єкти та космічні об'єкти, які припинили своє існування на орбітах або змінили раніше заявлену орбіту; співпраця у спільному вирішенні проблем та інші.

Також Групою було відмічено, що деякі держави застосовують ряд заходів транспарентності та зміцнення довіри в космосі на основі двосторонніх домовленостей, а також в односторонньому ініціативному порядку.

Але всі зазначені заходи транспарентності та зміцнення довіри не є всеохопними як за різними видами космічної діяльності, так і за участю держав, що їх застосовують. Це пояснюється тим, що космічна діяльність тільки останнє десятиліття стала доступною для більш ніж 130 країн світу.

Доповідь Групи урядових експертів ґрунтується на:

- доповіді Генерального секретаря «Дослідження про застосування заходів зі зміцнення довіри в космічному просторі» (A/48/305⁶);
- інформації держав-членів ООН, направленої Генеральному секретареві ООН, щодо діючих заходів транспарентності та зміцнення довіри в космосі (A/65/123 та Add.1⁷);
- пропозиціях експертів та держав, не представлених в Групі;
- діючих міжнародних договорах, що стосуються космічного простору, та двосторонніх договірних заходах транспарентності та зміцнення довіри в космосі;
- результатах роботи Робочої групи з довготривалої сталості космічної діяльності Комітету ООН з використання космічного простору у мирних цілях;
- проведених консультаціях з представниками міжурядових організацій, які займаються питаннями вивчення та використання космічного простору у мирних цілях (Конференції з роззброєння, Комітету ООН з використання космічного простору в мирних цілях, Міжнародного Союзу електрозв'язку та Всесвітньої метеорологічної організації).

Групою урядових експертів консесуально було погоджено ряд заходів транспарентності та зміцнення довіри в космічній діяльності та рекомендовано державам враховувати та застосовувати їх на добровільній основі. Але деякі заходи транспарентності та зміцнення довіри, представлені в доповіді, передбачені діючими міжнародними договорами, що озна-

⁵ <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N13/408/37/PDF/N1340837.pdf?OpenElement>

⁶ <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N93/445/76/PDF/N9344576.pdf?OpenElement>

⁷ <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N10/448/69/PDF/N1044869.pdf?OpenElement>

чає, що ці заходи є заходами юридично обов'язкового характеру.

В рамках роботи Групи урядових експертів були визначені наступні категорії значимих заходів транспарентності та зміцнення довіри в космічній діяльності:

а) загальні заходи із забезпечення транспарентності та зміцнення довіри, націлені на підвищення ступеня доступності інформації про космічну політику держав, які беруть участь в космічній діяльності;

б) обмін інформацією про програми розробки нових космічних систем, а також інформацією про діючі системи космічного базування, які забезпечують послуги широкого використання, наприклад ведення метеорологічних спостережень або ж глобальне позиціонування, навігація та визначення часу;

в) чітке викладення прийнятих державами принципів та цілей, які стосуються їхньої діяльності з дослідження та використання космічного простору в мирних цілях;

г) конкретні заходи з обміну інформацією, націлені на підвищення доступності інформації про об'єкти, які перебувають у космічному просторі, та їхніх загальних задач, зокрема об'єкти, які знаходяться на навколосезній орбіті;

д) заходи, які стосуються визначення норм поведінки стосовно безпеки космічних польотів, такі як направлення повідомлень про запуски та проведення консультацій в цілях недопущення потенційно шкідливого втручання, обмеження об'ємів космічного сміття та мінімізації ризиків зіткнень з іншими космічними об'єктами;

є) заходи в рамках міжнародного співробітництва в космічній діяльності, включаючи заходи з нарощування потенціалу та поширення даних в інтересах забезпечення економічного та соціального розвитку з урахуванням діючих міжнародних зобов'язань та обов'язків⁸.

ЗАХОДИ ТРАНСПАРЕНТНОСТІ НА ЗМІЦНЕННЯ ДОВІРИ В КОСМОСІ В УКРАЇНІ

Україна у сфері космічної діяльності вела і веде політику прозорості та відкритості і активно підтримує діяльність міжнародної спільноти щодо дослідження питань транспарентності та зміцнення довіри в космосі. Зокрема, як зазначалось раніше, експерт від України брав участь у підготовці доповіді Групи урядових

експертів ООН; представники України взяли участь в регіональному семінарі Інституту ООН з питань досліджень проблем роззброєння (ЮНІДІР) «Зміцнення довіри до космічної діяльності в Євразійському просторі через норми поведінки»⁹, який відбувся в жовтні 2013 року у м. Астана (Республіка Казахстан); Україна є активною учасницею переговорного процесу з питань підготовки Міжнародного кодексу поведінки в космосі.

Україна застосовує як заходи транспарентності, передбачені Договорами ООН з космосу, іншими міжнародними договорами України та міжнародними документами, які не є юридично обов'язковими¹⁰,

⁹ <http://www.unidir.org/programmes/emerging-security-threats/facilitating-the-process-for-the-development-of-an-international-code-of-conduct-for-outer-space-activities/building-confidence-for-eurasian-space-activities-through-norms-of-behaviour>

¹⁰ Договір про принципи діяльності держав щодо дослідження і використання космічного простору, включаючи Місяць та інші небесні тіла (1967); Угода про порятунк космонавтів, повернення космонавтів і повернення об'єктів, запущених у космічний простір (1968); Конвенція про міжнародну відповідальність за збитки, заподіяні космічними об'єктами (1972); Конвенція про реєстрацію об'єктів, що запускаються у космічний простір (1975); Статут та Конвенцію Міжнародного Союзу Електрозв'язку та його Регламент Радіозв'язку, зі змінами; Договір про заборону ядерних випробувань в атмосфері, космічному просторі та під водою (1963); Договір про всеосяжну заборону ядерних випробувань (1996); Міжнародне співробітництво в галузі мирного використання космічного простору, прийняте Резолюцією Генеральної Асамблеї ООН (ГА ООН) 1721 (грудень 1961); Декларація правових принципів діяльності держав з дослідження та використання космічного простору, прийнята Резолюцією ГА ООН 1962 (XVIII) (1963); Принципи використання ядерних джерел енергії в космічному просторі, прийняті Резолюцією ГА ООН 47/68 (1992); Декларація про міжнародне співробітництво в дослідженні та використанні космічного простору на користь та в інтересах усіх держав, з особливим урахуванням потреб країн, що розвиваються, прийнята Резолюцією ГА ООН 51/122 (1996); Міжнародний кодекс поведінки проти розповсюдження балістичних ракет (2002), схвалений резолюціями ГА ООН 59/91 (2004), 60/62 (2005), 63/64 (2008) та 65/73 (2010); Рекомендації виходячи з практики держав та міжнародних організацій щодо реєстрації космічних об'єктів, закріплені Резолюцією ГА ООН 62/101 (2007); Керівні принципи Комітету ООН з мирного використання космічного простору щодо зменшення космічного сміття, закріплені Резолюцією ГА ООН 62/217 (2007).

⁸ Доповідь Групи урядових експертів із заходів транспарентності та зміцнення довіри в космосі А/68/187

так і ті, що не встановлені жодним міжнародним документом.

Основні заходи транспарентності та зміцнення довіри в космосі, які застосовує Україна, викладено на офіційній веб-сторінці Державного космічного агентства України (www.nkau.gov.ua), а саме:

- про державну політику у сфері космічної діяльності;
- про участь України у міжнародних космічних проектах;
- про діюче законодавство у сфері космічної діяльності;
- про міжнародні договори у сфері космічної діяльності, учасницею яких є Україна;
- про проекти нормативно-правових актів у сфері космічної діяльності;
- про космічні комплекси України;
- про пуски ракет-носіїв, виробництва України;
- про космічну продукцію, що виготовляється підприємствами, установами та організаціями України;
- про підприємства, установи та організації космічної галузі.

Україна щорічно інформує Генерального секретаря ООН про характер, хід, місце та результати космічної діяльності, а також подає інформацію про космічні апарати, які запущені у космічний простір та внесені до Державного реєстру космічних апаратів України.

Україна, яка має регіональне відділення підтримки програми Спайдер-ООН, надає громадськості та заінтересованим державам інформацію про попередження та ліквідацію надзвичайних ситуацій та екстреного реагування.

Україна на постійній основі надає інформацію відповідно до вимог Керівних принципів Режиму контролю за ракетними технологіями та Гаазького кодексу поведінки про нерозповсюдження балістичних ракет.

В рамках багатостороннього, регіонального та двостороннього співробітництва на договірній основі Україна:

- обмінюється науково-технічною інформацією;
- обмінюється знаннями, досвідом, спеціалістами та вченими;
- бере участь у спільних космічних проектах;
- організовує спільні симпозиуми, семінари та інше.

Україна в особі її підприємств, установ та організацій бере участь в міжнародних космічних виставках, заходах міжнародних організацій, міжнародних форумах та ініціативах з питань космічної діяльності.

МІЖНАРОДНІ ІНІЦІАТИВИ СТОСОВНО ЗАХОДІВ ТРАНСПАРЕНТНОСТІ ТА ЗМІЦНЕННЯ ДОВІРИ В КОСМОСІ

На сьогодні питанням забезпечення більшої транспарентності та зміцнення довіри в космосі переймаються не тільки міжнародні організації, а й регіональні міждержавні структури та окремі держави. Так, в 2008 році були започатковані дві ініціативи з розробки міжнародних документів: Міжнародний кодекс поведінки в космосі¹¹ та Договір про запобігання розміщення зброї в космічному просторі, застосування сили або загрози силою стосовно космічних об'єктів¹². Ці дві ініціативи були підтримані Україною.

Розробка Договору про запобігання розміщення зброї в космічному просторі, застосування сили або загрози силою стосовно космічних об'єктів є ініціативою Російської Федерації та Китаю, яка була започаткована в лютому 2008 року. Проект Договору як юридично обов'язкового міжнародного документу передбачає положення щодо здійснення на добровільній основі, якщо про інше не буде домовленості, погоджувати заходи зміцнення довіри. Російсько-китайська ініціатива позитивно оцінена багатьма країнами-учасницями космічної діяльності. Проект Договору внесений на розгляд Конференції з роззброєння з так званим дослідницьким мандатом. Тобто, по суті це живий документ, який буде враховувати результати широкої міжнародної дискусії по кожній із внесених пропозицій. На цей час багато держав вже подали свої пропозиції з уточнення, деталізації та коректування положень проекту Договору.

Ініціатива щодо розробки Міжнародного кодексу поведінки в космосі була започаткована в грудні 2008 року Європейським Союзом. Метою зазначеного Кодексу є зміцнення безпеки та стабільності космічної діяльності. Кодекс не є юридично обов'язковим, і приєднання до нього є відкритим для всіх держав на добровільній основі. Кодекс врегульовує космічну діяльність стосовно всіх космічних об'єктів, запущених на земну орбіту або за її межі, яка проводиться Державою, що підписалась, або спільно з іншими Державами чи неурядовими установами, які перебувають під юрисдикцією Держави, що підписалась, включаючи ту діяльність, яка провадиться в рамках міжнародних міждержавних організацій. Кодекс формує режим захо-

¹¹ Див. текст Кодексу в Додатку 1

¹² Див. текст Договору на сайтах: http://www.geneva.mid.ru/disarm/23_rus.html; http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/convdrafts.shtml

дів транспарентності та зміцнення довіри з метою побудови взаєморозуміння та довіри як для припинення конфронтації, так і для зміцнення національної, регіональної та глобальної безпеки й стабільності.

Зазначений проект Кодексу теж був представлений Конференції з роззброєння. Також в розвиток резолюції Генеральної Асамблеї ООН «Заходи із забезпечення транспарентності та зміцнення довіри в космічній діяльності»¹³ був представлений документ від ЄС, в якому говориться про проект Кодексу стосовно космічної діяльності, і зазначається, що зазначений проект містить основоположні норми, направлені на зниження ризику зіткнень та появи космічного сміття, а також зміцнення взаєморозуміння між державами. Хоча текст Міжнародного кодексу поведінки в космосі і був представлений в органах системи ООН, він на сьогодні обговорюється поза рамками ООН.

Після проведення ряду двосторонніх переговорів з державами-учасниками космічної діяльності 5 червня 2012 року Європейський Союз на багатонаціональній зустрічі у Відні презентував другу версію проекту Кодексу. 16-17 травня 2013 року Європейська служба зовнішньої діяльності разом із Державним космічним агентством України та Міністерством закордонних справ України провели в м. Києві перші Відкриті консультації з питань Кодексу, в результаті яких була підготовлена нова редакція проекту Кодексу. В період з 20 по 22 листопада у м. Бангкок (Королівство Таїланд) відбулись Другі Відкриті консультації, де учасники заходу представили їхні позиції стосовно поточного тексту під час його постатейного обговорення. Відсутність тексту Кодексу в українській версії, на жаль, не дозволила широкому загалу космічної спільноти України взяти участь в представленні своїх зауважень до Кодексу. Тому ми представляємо останню редакцію Міжнародного кодексу поведінки в космосі українською мовою (див. додаток) на розсуд читачів з метою отримання їхніх коментарів, що, сподіваємось, дозволить його покращити.

ВИСНОВКИ

Заходи із забезпечення транспарентності та зміцнення довіри в космічній діяльності сприяють підвищенню обізнаності про космічну політику держав, безпеки та передбачуваності використання космічного простору.

¹³ www.un.org (A/RES/63/68)

Враховуючи важливість відкритості і прозорості космічної діяльності, державам та міжнародним організаціям необхідно застосовувати заходи транспарентності та зміцнення довіри в космосі. Ці заходи повинні застосовуватись у максимально можливому та практично реалізованому ступені, відповідно до міжнародних зобов'язань та враховуючи національні інтереси держав.

Стаття надійшла до редакції 12.12.13

Б. А. Атаманенко, Н. Е. Редчиць

TRANSPARENCY AND CONFIDENCE-BUILDING MEASURES IN OUTER SPACE

Отмечается важность мер транспарентности и укрепления доверия в космосе. Представлена информация по исследованию вопроса транспарентности и укрепления доверия в космосе; отмечены работа Группы правительственных экспертов ООН по мерам транспарентности и укрепления доверия в космосе и результат этой работы; определены основные характеристики мер транспарентности и укрепления доверия в космической деятельности; представлены их основные категории и те меры, которые применяет Украина при осуществлении ею космической деятельности. Указаны современные международные инициативы, связанные с мерами транспарентности и укрепления доверия в космосе. Предложен на рассмотрение проект Международного кодекса поведения в космосе, который разработан Европейским Союзом и обсуждается международным сообществом с 2008 года.

Б. А. Атаманенко, Н. Е. Редчиць

TRANSPARENCY AND CONFIDENCE-BUILDING MEASURES IN OUTER SPACE

The importance of transparency and confidence-building measures in outer space is noted. We present information on the study of the transparency and confidence-building measures in outer space. The work of the UN Group of Governmental Experts on Transparency and Confidence-Building Measures in Outer Space Activities and the result of this work are mentioned. The basic characteristics of transparency and confidence-building measures in outer space activities are considered. Their main categories and some measures applied by Ukraine in performing its outer space activities are presented. Current international initiatives related to transparency and confidence-building measures in outer space are listed. The draft International Code of Conduct for Outer Space Activities which was developed by the European Union and has been discussed by the international community since 2008 is proposed for consideration.

Міжнародний кодекс поведінки в космосі

Проект від 23.11.2013 р.

Преамбула

Держави, що підписались,

З метою збереження подальшого мирного та сталого використання космічного простору для сучасних і майбутніх поколінь та у дусі більш тісного міжнародного співробітництва, співпраці, більшої відкритості та прозорості;

Вважаючи, що діяльність з дослідження та використання космічного простору у мирних цілях відіграє ключову роль в соціальному, економічному, науковому та технологічному розвитку всіх держав, в управлінні глобальними проблемами, такими як збереження навколишнього середовища, управління стихійними лихами, та в зміцненні національної безпеки та у забезпеченні міжнародного миру і безпеки;

Відзначаючи, що всі держави, як космічні, так і некосмічні, повинні робити більший вклад у сприяння та зміцнення міжнародного співробітництва, пов'язаного з цією діяльністю;

Усвідомлюючи потребу для якомога ширшого дотримання відповідних існуючих міжнародних документів, які сприяють використанню космічного простору у мирних цілях;

В подальшому усвідомлюючи те, що космічна діяльність та космічні засоби, включаючи пов'язані наземні та космічні сегменти, а також підтримувальні канали зв'язку, є життєво важливими для національної безпеки та збереження міжнародного миру і безпеки;

Нагадуючи про зростаючу важливість розробки заходів транспарентності та зміцнення довіри в космосі у світлі збільшення використання космічного простору урядовими та неурядовими установами;

Враховуючи те, що космічне сміття впливає на стале використання космічного простору, становить небезпеку для космічної діяльності та потенційно обмежує ефективне розміщення та використання відповідних космічних засобів;

Будучи впевненими, що багатосторонній кодекс поведінки, націлений на покращення безпеки та сталості космічної діяльності, може стати корисним доповненням міжнародного права, як воно застосовується до космосу;

Беручи до уваги те, що учасники-засновники космічної діяльності отримали знання стосовно загальної практики зміцнення безпеки та сталості космічної діяльності, які можуть ефективно стати доступними іншим Державам, що підписались, на благо всіх;

Підтверджуючи діючі зобов'язання вирішувати будь-який конфлікт, що стосується діяльності у космічному просторі, мирними засобами;

Усвідомлюючи необхідність всеохопного підходу до безпеки у космічному просторі;

Підтверджуючи їхню прихильність Статуту Організації Об'єднаних Націй;

Без завдання шкоди теперішній та майбутній роботі на інших відповідних міжнародних форумах, таких як Комітет ООН з мирного використання космічного простору у мирних цілях і Конференція з роззброєння;

Приєднуються до викладеного нижче Міжнародного кодексу поведінки в космосі (надалі — «Кодекс»)

I. Мета, сфера застосування та загальні принципи

1. Мета і сфера застосування

1.1. Метою цього Кодексу є зміцнення безпеки та стабільності космічної діяльності.

1.2. Цей Кодекс врегульовує космічну діяльність стосовно всіх космічних об'єктів, запущених на земну орбіту або за її межі, яка проводиться Державою, що підписалась, або спільно з іншими Державами чи неурядовими установами, які перебувають під юрисдикцією Держави, що підписалась, включаючи ту діяльність, яка провадиться в рамках міжнародних міжурядових організацій.

1.3. Цей Кодекс формує режим заходів транспарентності та зміцнення довіри з метою побудови взаєморозуміння та довіри, допомоги, як для припинення конфронтації, так і для зміцнення національної, регіональної та глобальної безпеки і стабільності, і є доповненням нормативної бази, що регулює космічну діяльність.

1.4. Приєднання до цього Кодексу відкрите для всіх держав на добровільній основі. Цей Кодекс не є юридично обов'язковим.

2. Загальні принципи

Держави, що підписались, вирішують дотримуватися таких принципів:

- свобода для всіх Держав, відповідно до міжнародного права та міжнародних зобов'язань, мати доступ, досліджувати та використовувати космічний простір у мирних цілях без завдання шкідливих втручань, цілком поважаючи безпеку і цілісність космічних об'єктів, та відповідно до міжнародної прийнятої практики, експлуатаційних процедур, технічних стандартів і політик, пов'язаних із довгостроковою стабільністю космічної діяльності, включаючи, серед іншого, безпечне ведення космічної діяльності;
- відповідальність держав утримуватись від загрози силою або застосування сили проти територіальної цілісності або політичної незалежності будь-якої держави, або від будь-якого способу, який не відповідає цілям Статуту Організації Об'єднаних Націй, та невід'ємне право держав на індивідуальну та колективну самооборону, як це визнано у Статуті Організації Об'єднаних Націй;
- відповідальність Держав застосувати всі відповідні заходи та співпрацювати на основі доброї волі з метою недопущення шкідливого втручання у космічну діяльність; та
- відповідальність Держав при проведенні наукової, цивільної, комерційної та військової діяльності для забезпечення мирного дослідження та використання космічного простору на благо та в інтересах людства, та вжиття всіх відповідних заходів, щоб не допустити перетворення космічного простору на зону конфлікту.

3. Дотримання та підтримка договорів, конвенцій та інших зобов'язань, що пов'язані з космічною діяльністю

3.1. Держави, що підписались, знову підтверджують свою прихильність Статуту Організації Об'єднаних Націй та діючим договорам, принципам і керівництвам стосовно космічної діяльності, учасниками яких вони є або до яких вони приєднались. Вони повторно підтверджують свою підтримку у сприянні зусиль з метою стимулювання універсального прийняття, виконання та повного дотримання таких міжнародних документів:

- а) діючі міжнародно-правові документи, що регулюють діяльність у космічному просторі, включаючи:
 - Договір про принципи діяльності держав щодо дослідження і використання космічного простору, включаючи Місяць та інші небесні тіла (1967 р.);
 - Угоду про порятунок космонавтів, повернення космонавтів і повернення об'єктів, запущених у космічний простір (1968 р.);
 - Конвенцію про міжнародну відповідальність за збитки, заподіяні космічними об'єктами (1972 р.);
 - Конвенцію про реєстрацію об'єктів, що запускаються у космічний простір (1975 р.);
 - Статут та Конвенцію Міжнародного Союзу Електрозв'язку та його Регламент Радіозв'язку, зі змінами;
 - Договір про заборону ядерних випробувань в атмосфері, космічному просторі та під водою (1963 р.) та Договір про всеосяжну заборону ядерних випробувань (1996 р.);
- б) декларації, принципи, рекомендації та керівництва, включаючи:
 - Міжнародне співробітництво в галузі мирного використання космічного простору, прийняте Резолюцією Генеральної Асамблеї ООН (ГА ООН) 1721 (грудень 1961 р.);
 - Декларацію правових принципів діяльності держав з дослідження та використання космічного простору, прийняту Резолюцією ГА ООН 1962 (XVIII) (1963 р.);
 - Принципи використання ядерних джерел енергії в космічному просторі, прийняті Резолюцією ГА ООН 47/68 (1992 р.);
 - Декларацію про міжнародне співробітництво в дослідженні та використанні космічного простору на користь та в інтересах усіх держав, з особливим урахуванням потреб країн, що розвиваються, прийняту Резолюцією ГА ООН 51/122 (1996 р.);
 - Міжнародний кодекс поведінки проти розповсюдження балістичних ракет (2002), схвалений резолюціями ГА ООН 59/91 (2004 р.), 60/62 (2005 р.), 63/64 (2008 р.) та 65/73 (2010 р.);
 - Рекомендації виходячи з практики держав та міжнародних організацій щодо реєстрації космічних об'єктів, закріплені Резолюцією ГА ООН 62/101 (2007 р.);
 - Керівні принципи Комітету ООН з мирного використання космічного простору щодо зменшення космічного сміття, закріплені Резолюцією ГА ООН 62/217 (2007 р.).

II. Безпека та стабільність космічної діяльності

4. Заходи із космічних операцій та зменшення космічного сміття

4.1. Держави, що підписались, вирішують встановити та виконувати політику і процедури з метою мінімізації ризику нещасних випадків у космосі, зіткнення між космічними об'єктами чи будь-якого шкідливого втручання в мирне дослідження та використання космічного простору іншою державою.

4.2. Держави, що підписались, вирішують при проведенні космічної діяльності:

- утримуватися від будь-якої дії, яка призводить, безпосередньо чи опосередковано, до завдання шкоди або знищення космічних об'єктів за виключенням того, якщо ця дія здійснюється:

- керуючись імперативними міркуваннями безпеки, зокрема якщо життя людини або її здоров'я перебуває під ризиком;

- керуючись Статутом Організації Об'єднаних Націй, включаючи невід'ємне право на індивідуальну або колективну самооборону; або

- з метою зменшення створення космічного сміття;

і якщо така виключна дія є необхідною, і вона здійснюється таким чином, щоб мінімізувати, максимально можливо, створення космічного сміття.

- здійснювати необхідні заходи, наприклад технічні заходи, попереднє повідомлення і консультації між країнами, для мінімізації ризику зіткнення; та

- удосконалювати дотримання і виконання правил Міжнародного Союзу Електрозв'язку стосовно розміщення радіоспектру та орбітальних призначень, а також направлення шкідливого радіочастотного втручання.

4.3. З метою мінімізації утворення космічного сміття і зменшення його впливу в космічному просторі Держави, що підписались, зобов'язуються обмежити, у максимально можливій мірі, будь-яку діяльність під час здійснення постійних космічних операцій, включаючи ті, які здійснюються під час запуску та повного орбітального життя космічного об'єкту, який може створювати космічне сміття тривалого життєвого циклу.

4.4. З цією метою вони зобов'язуються вживати і здійснювати, відповідно до їхніх власних внутрішніх процесів, відповідну політику і процедури або інші ефективні заходи з метою виконання Керівних принципів Комітету ООН з використання космічного простору у мирних цілях щодо зменшення космічного сміття, закріплені Резолюцією ГА ООН 62/217 (2007 р.).

III. Механізми співробітництва

5. Повідомлення про космічну діяльність

5.1. Держави, що підписались, які керуються принципами співробітництва та взаємної допомоги, вирішують повідомляти у розумний період часу, у максимально можливій мірі, всім потенційно зачепленим Державам, що підписались, про будь-яку подію, пов'язану з космічною діяльністю, яку вони провадять, і яка стосується цілей цього Кодексу, включаючи:

- заплановані маневри, які можуть становити небезпеку для безпечного польоту космічних об'єктів інших Держав, що підписались;

- передбаченні зближення, які становлять очевидний ризик зіткнень на орбіті, завдяки природним орбітальним рухам, між космічними об'єктами або між космічними об'єктами та космічним сміттям;

- попередні повідомлення запусків космічних об'єктів;

- передбачені заходи, пов'язані із повторним входженням зі значним ризиком, при яких космічний об'єкт, що повторно входить, або залишкові матеріали космічного об'єкта, що повторно входить, можуть призвести до потенційно великої шкоди або радіоактивного зараження;

- неналежне функціонування космічних об'єктів або втрата контролю над ними, що може призвести, зі значно збільшеною можливістю, до події повторного входження з високим ризиком або зіткнення між космічними об'єктами.

5.2. Держави, що підписались, вирішують надавати повідомлення про будь-яку подію, пов'язану з космічною діяльністю, описану вище, всім потенційно зачепленим Договірним Державам:

- через Центральний Контактний Пункт, заснований відповідно до статті 9; або

- дипломатичними каналами; або

- будь-яким іншим способом, як це може бути взаємно визначено Державами, що підписались.

При повідомленні Центрального Контактного Пункту Держави, що підписались, визначають, якщо це можливо, потенційно зачеплені Держави.

Центральний Контактний Пункт забезпечує своєчасне розповсюдження повідомлень серед усіх Держав, що підписались.

6. Інформація про космічну діяльність

6.1. Держави, що підписались, вирішують обмінюватися, на щорічній основі, коли необхідно та доречно, інформацією з іншими Державами, що підписались, стосовно:

- їхніх космічних стратегій та політик, включаючи ті, які стосуються безпеки, у всіх аспектах, які можуть вплинути на безпеку та сталість поточної і запланованої діяльності у космічному просторі;

- їхніх значних програм з космічних досліджень та космічного застосування;
- їхніх космічних політик і процедур з метою запобігання та мінімізації можливості нещасних випадків, зіткнень та інших форм шкідливих перешкод та утворення космічного сміття; та
- зусиль, прийнятих для сприяння загального прийняття та дотримання правових та політичних регуляторних інструментів стосовно космічної діяльності.

6.2. Держави, що підписались, також можуть розглянути можливість надання оперативної інформації про умови і прогнози космічного середовища, включаючи, зокрема, стосовно природних явищ, які можуть бути причиною небезпеки для космічних апаратів, відповідним державним та недержавним установам інших Держав, що підписались, зібраних їхніми космічними можливостями із ситуаційної обізнаності.

6.3. Держави, що підписались, зокрема ті, які мають відповідні космічні можливості та програми з дослідження та використання космічного простору, і які мають змогу, заохочують робити внески до сприяння та стимулювання міжнародного співробітництва в космічній діяльності, приділяючи особливу увагу благам та інтересам країн, що розвиваються. Кожна Держава, що підписалась, вільна визначати характер її участі в міжнародному космічному співробітництві на справедливій і взаємоприйнятній основі, беручи до уваги законні права та інтереси зацікавлених сторін. як, наприклад, на основі відповідних домовленостей з технологічної безпеки, багатосторонніх зобов'язань та відповідних стандартів і практик.

6.4. Держави, що підписались, прикладають зусилля для організації на добровільній основі, по мірі можливості, та відповідно до національного та міжнародного права та зобов'язань, включаючи зобов'язання із нерозповсюдження, діяльності з ознайомлення інших Держав, що підписались, з їхніми програмами, політиками та процедурами щодо дослідження та використання космічного простору, включаючи:

- ознайомлювальні візити для покращення міжнародного розуміння процесів та процедур для космічної діяльності Держав;
- експертні візити пускових площадок, центрів контролю за польотами та інших споруд космічної інфраструктури;
- спостереження за запусками космічних об'єктів;
- демонстрації ракетних та інших космічних технологій, відповідно до діючих багатосторонніх зобов'язань та правил з експортного контролю;
- діалоги з метою прояснення інформації з космічної діяльності; та
- тематичні семінари та конференції з дослідження та використання космічного простору.

7. Механізм консультацій

7.1. Не завдаючи шкоди для теперішніх механізмів консультацій, зазначених у статті IX Договору з космосу 1967 і відповідних положень Статуту та Регламенту Радіозв'язку МСЄ, Держави, що підписались, вирішують реалізовувати наступний механізм консультацій:

- Держава, що підписалась (або Держави, що підписались), яка може прямо бути зачеплена відповідною діяльністю в космічному просторі, що провадиться Державою або Державами, що підписались, і має причину вірити, що ця діяльність є або може бути такою, що не відповідає цьому Кодексу, може вимагати проведення консультацій з наміром досягти взаємоприйнятних рішень стосовно заходів, які мають бути прийняті для уникнення або зменшення можливих ризиків завдання шкоди особам або власності, або потенційно шкідливого втручання у космічну діяльність Держави, що підписалась.

- Держави, що підписались, які залучені до консультативного процесу, вирішують:

- консультуватись дипломатичними каналами або іншими способами, як це може бути взаємно визначено; та

- спільно працювати та співпрацювати у часових рамках, які є достатньо необхідними для зменшення або ліквідації виявленого ризику, спочатку розпочавши консультації.

- Будь-яка інша Держава, що підписалась (або Держави, що підписались), яка має причину вірити, що її космічна діяльність може бути прямо піддана визначеному ризику, має право взяти участь у консультаціях, якщо вона (або вони) запитує про це, за погодженням з Державою (або Державами, що підписались), яка запитувала консультації, та Державою (або Державами, що підписались), яка отримала запит.

- Держави, що підписались, які беруть участь у консультаціях, розраховують на пошук взаємно прийнятого рішення відповідно до міжнародного права.

7.2. Додатково Держави, що підписались, можуть пропонувати створювати на добровільній основі та в індивідуальному порядку незалежні, спеціальні Місії зі встановлення фактів для аналізу конкретних випадків завдання шкоди космічним об'єктам та збору надійної і об'єктивної інформації, яка сприяє наданню оцінки

Місії. Ці Місії із встановлення фактів, які створюються Зустріччю Держав, що підписались, та проводяться географічно представленою групою експертів, схваленою задіяними Державами, що підписались, використовують інформацію, надану на добровільній основі Державами, що підписались, відповідно до законів та правил, що застосовуються. Результати та будь-які рекомендації матимуть рекомендаційний характер та можуть бути поширені серед інших Держав, що підписались, на основі домовленості між задіяними Державами, що підписались.

IV. Організаційні питання

8. Зустріч Держав, що підписались

8.1. Держави, що підписались, вирішують проводити регулярні щорічні зустрічі з метою визначення, перегляду і подальшої розробки цього Кодексу, а також для забезпечення його ефективного виконання.

Додаткові зустрічі можуть проводитись, якщо це вирішено Державами, що підписались, консенсусом на попередній зустрічі або, як повідомлено через Центральний контактний пункт.

Порядок денний таких зустрічей може включати:

- огляд виконання цього Кодексу;
- зміна цього Кодексу;
- обговорення додаткових заходів, які можуть бути необхідними, включаючи ті, які пов'язані із досягненнями в розробці космічних технологій та їхнього застосування; та

• встановлення процедур щодо обміну повідомленнями та іншою інформацією в рамках цього Кодексу.

8.2. Рішення на таких зустрічах, як матеріальні, так і процесуальні, прийматимуться консенсусом присутніх Держав, що підписались.

8.3. На початку кожної регулярної зустрічі Держави, що підписались, повинні обирати на основі консенсусу їхнього Голову на період до початку наступної регулярної зустрічі.

8.4. Результати Зустрічі Держав, що підписались, повинні доводитись відповідним чином до уваги відповідних міжнародних форумів, включаючи Комітет ООН з використання космічного простору у мирних цілях та Конференцію з роззброєння.

9. Центральний контактний пункт

9.1. Центральний контактний пункт повинен бути створений Державами, що підписались, на першій Зустрічі Держав, що підписались, та йому повинно бути доручено:

- отримання та передача повідомлень про приєднання Держав до цього Кодексу;
- слугування механізмом передачі всім Державам, що підписались, інформації, якою обмінюються відповідно до цього Кодексу;
- слугування секретаріатом Зустрічі Держав, що підписались;
- підтримання електронної бази даних та систем зв'язку;
- здійснення організаційних функцій у зв'язку з підготовкою та виконанням ознайомлювальної діяльності відповідно до пунктів 6.4, якщо та в тому розмірі, який запитують задіяні Держави, що підписались; та
- виконання інших завдань, як це визначено Зустріччю Держав, що підписались;

9.2. Держави, що підписались, вирішують створити електронну базу даних та систему зв'язку, які повинні використовуватись для:

- збирання та розповсюдження повідомлень та інформації, представлених відповідно до цього Кодексу; та
- слугування механізмом направлення запитів для консультацій.

9.3. Фінансування розробки та супроводження електронної бази даних повинно вирішуватись першою Зустріччю Держав, що підписались.

Електронна база даних повинна використовуватись виключно в інтересах Держав, що підписались.

10. Участь регіональних інтеграційних організацій та міжнародних міжурядових організацій

В цьому Кодексі посилання на Держави, що підписались, призначені для застосування, з дати їхнього підписання цього Кодексу:

- до будь-якої регіональної інтеграційної організації, яка має компетенцію у питаннях, що покриваються цим Кодексом, без нанесення шкоди компетенції її Держав-членів;
- за виключенням пунктів 8.2 та 8.3: До будь-якої міжнародної міжурядової організації, яка проводить космічну діяльність, якщо більшість Держав-членів організації є Державами, що підписали цей Кодекс.